

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Varje förskola och skola ska i enlighet med diskrimineringslagen (2008:567) och skollagen (2010:800) årligen dokumentera arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Diskrimineringslagen och skollagen är formulerade på olika sätt. Men vårt arbete mot diskriminering och kränkande behandling vinner inte på att bedrivs åtskilt. Därför bedrivs ett sammanhållet arbete mot alla former av kränkningar i förskolan och skolan, såväl mot diskriminering (inklusive sexuella trakasserier och trakasserier) som mot kränkande behandling.

Piratenområdets förskolor

Rektor: Pia Jönsson

Planen gäller: 2022/2023

Trätöflans förskola, Vollsjö

Bjärsjölagårds förskola, Bjärsjölagård

Trollakulls förskola, Fränninge

OM PLANEN

Planen tar avstamp i den utvärdering som vi i slutet av förra läsåret gjorde på vår föregående plan, samt i de styrkor och utmaningar vi identifierat i vår kvalitetsrapport. Utifrån dessa sätter vi mål för och planerar vårt främjande arbete. Syftet med det främjande arbetet är att skapa en trygg och tillitsfull arbetsmiljö för alla barn, elever och all personal, där alla barn/elever har maximala möjligheter att lära och utvecklas. Det främjande arbetet pågår alltid och utan att något särskilt har hänt. Det bedrivs långsiktigt, gäller alla, sker kontinuerligt både på och utanför lektionstid och det är målinriktat.

Under första halvan av höstterminen undersöks och analyseras verksamheten ur ett värdegrundsperspektiv för att göra en första avstämning av det främjande arbetet samt som underlag för beslut om och planering av förebyggande och aktiva åtgärder mot kränkande behandling och diskriminering. Syftet med det förebyggande arbetet är att avvärja risker i den egna verksamheten. Det förebyggande arbetet är en del av förskolans och skolans systematiska kvalitetsarbete och ska involvera alla.

Förskolan och skolan har också i uppdrag att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering och kränkande behandling. Ett framgångsrikt upptäckande arbete är nära kopplat till det främjande arbetet med att skapa tillitsfulla relationer mellan personal och barn/elever. Känner barnen och eleverna sig trygga och säkra på att bemötas med respekt, så vågar de berätta om sin situation. En lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering eller kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektor som i sin tur anmäler vidare till huvudman. Omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna ska skyndsamt utredas och i förekommande fall ska det vidtas de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra diskriminering och kränkande behandling i framtiden.

Planen kommer att utvärderas i slutet av vårterminen.

Bilagor:

[Bilaga 1](#) - Lagstiftning om diskriminering och kränkande behandling

[Bilaga 2](#) - Förklaringar till viktiga begrepp

[Bilaga 3](#) - Rutin vid misstanke om kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier

[Bilaga 4](#) - Rutin vid misstanke om upprepad kränkande behandling

DELAKTIGHET (SAMVERKAN)

Barnen i förskolan görs delaktiga i arbetet med planen genom trivselregler och trivselenkät. Vårdnadshavare görs delaktiga genom föräldramöte, utvecklingssamtal, den dagliga kontakten, Unikum samt brukarenkäten. Personalen är delaktiga i arbetet med planen genom att vi kontinuerligt lyfter värdegrundsarbetet och arbetet utifrån planen kontinuerligt.

FÖRANKRING AV PLANEN

Barnen får kännedom på olika sätt om planen utifrån ålder och mognad. Vårdnadshavare får ta del av planen genom information vid inskolning, på föräldramöten och vi pratar om den på utvecklingssamtalet. Planen finns upphängd på respektive förskola och den finns på hemsidan. Nyanställd personal får en kort introduktion av planen. På arbetslagsmöten lyfts värdegrundsarbete och där ingår även planen. Det finns även en värdegrundsgrupp som leds av rektor och specialpedagog med representant från varje förskola. Gruppen träffas en gång i månaden och diskuterar vårt gemensamma värdegrundsarbete och det ges tillfälle för erfarenhetsutbyte. Värdegrundsgruppen läser gemensam litteratur som påbörjats under 2021. Gruppen läser och arbetar med *Normkreativitet i förskolan om normkritik och vägar till likabehandling* skriven av Karin Salmson och Johanna Ivarsson.

UTVÄRDERING AV FÖREGÅENDE ÅRS PLAN

Piratens förskolor arbetar med diskrimineringsgrunderna vid värdegrunds tillfälle minst ett tillfälle i veckan. Dessa tillfällen följs upp månadsvis på de olika verksamheterna. Analys av utvärdering sker på värdegrundsmöten. Effekter av detta är att barn har en högre medvetenhet av diskrimineringsgrunderna och all personal är väl förtrogna med diskrimineringsgrunderna och planerar sin verksamhet därefter. Sociogram, trivselenkäter och trygghetsvandringar följs upp och åtgärder sker utifrån resultat. Effekt av detta är att barn skattar sig högt i trygghet och trivsel. Ett fortsatt arbete gällande trivselregler behöver förankras ytterligare med barnen så dessa blir en naturlig del i allas vardag. Fortsätta att använda litteratur som stöd i värdegrundsarbetet.

Piratens förskolor har också mål gällande utbildningens kvalitet och i detta är målet formulerat; *Hela barnet hela dagen*, vilket också ger stort utrymme för värdegrundsarbete.

FRÄMJANDE ARBETE

Syftet med det främjande arbetet är att skapa en trygg och tillitsfull arbetsmiljö för alla barn, elever och all personal, där alla barn och elever har maximala möjligheter att lära och utvecklas. Det främjande arbetet pågår alltid och utan att något särskilt har hänt. Det bedrivs långsiktigt, gäller alla, sker kontinuerligt både på och utanför lektionstid och det är målinriktat.

LÅNGSIKTIGT MÅL, övergripande		
<p>Det övergripande målet är att skapa en likvärdig och samstämmig lärmiljö, vilket leder till en bättre arbetsmiljö för såväl barn som vuxna.</p> <p>Skola: Ett första delmål är att det positiva beteendestödet ska införas utifrån nivå 1, med generella förebyggande insatser i förvaltningens verksamheter för samtliga elever.</p> <p>Förskola: Varje förskoleenhet sätter upp delmål utifrån det övergripande målet.</p>		
Aktiviteter, vad vi ska göra:	Vem som ansvarar:	Beskriv tidsplan:
PBS, positivt beteendestöd ska implementeras enligt plan.	Per-Olof Wigsén Ulrika Falck tf	Start ht 2019 Delmål ett ska vara implementerat inom två år

LÅNGSIKTIGT MÅL		
Värdegrundsarbete med fokus på det sociala samspelet		
Aktiviteter, vad vi ska göra:	Vem som ansvarar:	Beskriv tidsplan:
Trivselregler, Hur är jag en bra kompis? Vår utgångspunkt är ROA (respekt, omsorg, ansvar) där vi riktar arbetet mot mänskliga relationer.	Värdegrundsansvarig	Aktivt arbete Utvärderas läsårsvis
Värdegrundsarbete - vi läser "Normkreativitet i förskolan". Vi arbetar med barnkonventionen. Vi använder 10-kompisböckerna, litteratur från OLIKA-förlag med flera.	All personal på förskolan	Avstämning månadsvis Pågående arbete som fortlöper
Tillsammans med barnen skapar vi trivselregler utifrån Piratenområdets	All personal på förskolan	Aktivt arbete Utvärderas läsårsvis

vision.		
Använder oss av bilder, URs program, Stegvis och Start som stödstruktur gällande känslor, för att medvetandegöra för barnet hur känslor känns och visar sig.	All personal på förskolan	Aktivt arbete Utvärderas läsårsvi

FÖREBYGGANDE ARBETE

Syftet med det förebyggande arbetet är att avvärja risker och hinder i den egna verksamheten. Det är en del av förskolans och skolans systematiska kvalitetsarbete och ska involvera alla. Under första halvan av höstterminen undersöks och analyseras verksamheten ur ett värdegrundsperspektiv för att upptäcka eventuella risker för kränkande behandling eller diskriminering (utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna), eller andra hinder för barns och elevers lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer. Utifrån analysen av den egna verksamheten ska skäligen förebyggande åtgärder, som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling och diskriminering, vidtas.

Underlag som alla förskolor och skolor i Sjöbo kommun ska använda

Trivselenkät	Enkäten besvaras årligen, i september/oktober, självständigt av alla elever i grundskolan samt i intervjusituation av barnen i ålder 4-5 i förskolan. Familjeförvaltningen administrerar enkäten och resultatet görs tillgängligt i G:mappen samt i Hypergene.
Rapport ur DF respons	I DF respons dokumenteras anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning gällande kränkande behandling och diskriminering. Enheten tar ut två olika rapporter ur systemet och undersöker dessa. Den ena visar på läsårets samtliga inrapporterade ärenden. Den andra visar kalenderårets samtliga inrapporterade ärende och tas fram för att undersöka förekomst av upprepad kränkande behandling.
BRUK, Område 2 "Normer, värden och inflytande"	Skolverkets självskattningsmaterial BRUK, området gällande normer, värden och inflytande besvaras, rektor avgör processen för självskattningen.

Ytterligare underlag som vi på vår enhet använder

Trivselenkät och sociogram vid ytterligare tre tillfällen per år v 8, 17 och 48 och trygghetsvandring en gång per termin.	Värdegrundsansvarig	Terminsvi
---	---------------------	-----------

Bok” Normkreativitet i förskolan”	Värdegrundsansvariga läser och diskuterar i arbetslagen med kollegor.	Kontinuerliga träffar under terminen.
-----------------------------------	---	---------------------------------------

Resultat av undersökningen

Bjärsjölagårds förskola:

Trivselenkät:

Har genomförts med 15 barn.

Några barn mår inte så bra, vi anser att deras känsla är korrekt utifrån pedagogernas observationer och diskussioner. Flera barn upplever ett barn skrämmande, där vi i samtal med de tillfrågade barnen tolkar att det är barnets bemötande som upplevs något aggressivt. Flera barn upplever rädsla inför ett barn som kommunicerar på ett annat sätt.

DF respons:

Inga kränkningar har anmälts under höstterminen 2022.

BRUK Område 2 “Normer, värden och inflytande”:

Under vårterminen kan vi se att vi har tappat i vissa delar i värdegrundsarbetet hos den äldre avdelningen. Hos de yngre barnen kan vi se att värdegrundsarbetet har gett resultat då vi kan se att barnen lyssnar på varandra och säger stopp när de inte vill.

Sociogram och trygghetsvandring:

Bland barnen födda 2016 och 2017 har alla blivit valda någon och gång. Detta upplever vi överensstämmande med hur de leker. Trygghetsvandring har genomförts med barnen.

Bok “Normkreativitet i förskolan”:

Många bra förslag på aktiviteter i boken till varje kapitel, både till barn och pedagoger.

Trollakulls förskola:

Trivselenkät:

Har genomförts med 13 barn.

Barnen trivs på förskolan. Samtliga barn är trygga på förskolan. Även detta är inget som förvånar oss utan det är vår uppfattning också. 100% av barnen är trygga med de vuxna på förskolan. Barnens upplevelse av delaktighet: här behöver vi bli bättre på att berätta för barnen att de får vara med och bestämma, vara delaktiga i många beslut. Barnen upplever att de blir lyssnade på av de vuxna. En majoritet av barnen känner att de blir lyssnade på av kompisarna.

DF respons:

Skapar ett dokument där tillbud dokumenteras. Några tillbud är gjorda vid gungorna samt några olycksfall. Inga kränkningar..

BRUK Område 2 “Normer, värden och inflytande”:

Arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling har det arbetats aktivt med i barngruppen och det kan vi se har gett resultat då vi ej har någon kränkingsanmälan samt att barnen är måna om varandra. Etiska dilemman är en fråga vi alltid kan diskutera och som vi kan vända och vrida på för att vi ska inspireras av varandra. Genom att vi aktivt arbetar med konflikthantering har vi gett barnen redskap för att själv kunna hantera och lösa konflikter. Vi har infört ritprata som en metod att lösa konflikter.

Sociogram och trygghetsvandring:

Bland barnen som ska börja skolan blir de flesta valda många gånger. Bland 4-åringarna blir alla barnen valda. Trygghetsvandring har ej genomförts.

Bok “Normkreativitet i förskolan”:

Att samtala kring dessa punkterna på arbetslagsmöte har gjort oss medvetna kring de valda frågeställningarna.

Trätofflans förskola:

Trivselenkät:

Har genomförts med 18 barn.

Alla tillfrågade säger att de trivs bra på förskolan och alla vågar prata med alla vuxna och är trygga. Till största delen känner sig barnen delaktiga i verksamheten och de upplever att de får vara med att bestämma. Barnen tycker att alla vuxna lyssnar på dem och att de flesta kompisar lyssnar.

DF respons:

Två kränkingsanmälningar är gjorda under vårterminen 2023. De tillbud vi gjort är olycksfall.

BRUK Område 2 “Normer, värden och inflytande”:

Barngruppen har delats i mindre grupper och det har gett mer lugn, lägre ljudnivå och mer tid för det enskilda barnet. Genom att ändra personalens schema har varje avdelning och varje barn fått mer inflytande på sin dag. Vid utevistelsen har gården delats upp genom att dela barngruppen på baksidan resp framsidan. Vi har infört ritprata som en metod att lösa konflikter.

Sociogram och trygghetsvandring:

Barnens närvaro har varit högre på förskolan sen förra gången sociogrammet genomförs och resultatet är att många av barnen blir valda. Några barn blir inte valda alls.

Vid trygghetsvandring så nämner några barn att de tycker att cykelförrådet, baksidan av gården, buskarna och blomrummet är läskigt.

Bok "Normkreativitet i förskolan":

Vi har haft givande diskussioner kring de kapitel från boken som vi har diskuterat på våra arbetslagsmöte.

Analys av undersökningen

Bjärsjölagård:

Trivselenkät:

Vår analys är att vi behöver rikta gruppens värdegrundsarbete mot just rädslor och attityder. Vi behöver skapa aktiviteter där vi ger barngruppen mer tid att utveckla sina kommunikativa färdigheter i samspel med kamrater och pedagoger samt alla barns lika värde.

DF respons:

Samtliga pedagoger måste arbeta förebyggande så att inte olyckshändelser inträffar och vuxennärvaro är viktig.

BRUK Område 2 "Normer, värden och inflytande":

Har varit mycket frånvaro på personal som har påverkat rutiner och arbetet, samt en pandemi vilket gjort att barnen också haft hög frånvaro i omgångar.

Sociogram och trygghetsvandring:

Det finns en tendens att välja lekkamrater utefter hur hög närvaro de har på förskolan.

Bok "Normkreativitet i förskolan":

Inga drastiska tankar kring det som står i boken, en hel del saker som känns igen kring hur vi jobbar och hur vi tänker/pratar.

Trollakull:

Trivselenkät:

En stabil personalgrupp och endast två vikarier som vi alternerar gör att vi har inga okända personer i barngrupperna och detta gör att barnen känner sig trygga och trivs på förskolan.

DF respons:

Samtliga pedagoger måste arbeta förebyggande så att inte olyckshändelser inträffar och vuxennärvaro är viktig.

BRUK Område 2 "Normer, värden och inflytande":

Vi arbetar aktivt med de olika områdena och är medvetna om normer, värden och barns inflytande. Vi arbetar med demokrati och gör barnen medvetna kring demokratiskt fattade beslut. I vår förskola ges alla barn reellt inflytande på arbetssätt och verksamhetens

innehåll. Vi utformar miljön och planerar verksamheten utifrån de behov och intressen som barnen själva ger uttryck för.

Sociogram och trygghetsvandring:

I de fall där barnen blir lite valda eller inte valda alls kan vi dra slutsatsen att barnet just då har låg närvaro på förskolan.

Bok "Normkreativitet i förskolan":

Detta har medfört ett mer genomtänkt bemötande.

Trätofflan:

Trivselenkät:

En ny organisation med öppningar och stängningar gör att barnen på förskolan blir trygg med alla pedagoger och att alla lär känna varandra. Att vi är ute tillsammans gör att allt pedagoger tar ansvar och skapar en relation med varandra och det skapar trygghet på förskolan.

DF respons:

Samtliga pedagoger måste arbeta förebyggande så att inte olyckshändelser inträffar och vuxennärvaro är viktig.

BRUK Område 2 "Normer, värden och inflytande":

Att dela barnen i mindre grupper ger barnen mer inflytande på sin dag. Pedagogerna känner sig mer trygga och har bättre översyn på barnen som är på plats.

Sociogram och trygghetsvandring:

Denna gången väljer en flicka en pojke, en pojke väljer en flicka. Som tidigare ser vi att i den fria leken är det blandat i barngruppen och flickor och pojkar leker med varandra. Platser som barnen nämner är läskiga att vara på är ändå de platser de gärna är och leker på. Cykelförrådet är mörkt och murrigt.

Bok "Normkreativitet i förskolan":

Vi kan inte säga att vi ser att arbetet i barngruppen har gjort någon förändring. Bara värdegrundsansvarig som läst boken.

Aktiva åtgärder

Utifrån undersökningen och analysen formuleras konkreta mål att arbeta mot, aktiviteter planeras, det utses ansvarig för att aktiviteten genomförs samt beskrivs när den ska genomföras.

Konkret mål att arbeta mot:		
Förskolan ska erbjuda en god omsorg med balans mellan aktivitet och vila.		
Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra.		
Aktiviteter, vad vi ska göra:	Vem som ansvarar:	Beskriv tidsplan:
Bjärsjölagård: Tänka på dagens upplägg. Varva aktivitet och vila. Förskolans utgångspunkt är ROA (respekt, omsorg, ansvar) där vi riktar arbetet mot mänskliga relationer. Vi arbetar med forumspel, kompisböcker, URs material.	Bjärsjölagård: All personal	Bjärsjölagård: Hela läsåret 2022/2023
Trollakull: Tänka på dagens upplägg. Varva aktivitet och vila. Varje dag ha pulshöjande aktivitet och planerad avslappning. Genom litteratur som belyser människors lika värde. Jobba med Barnkonventionen. Jobba med känslor..	Trollakull: All personal	Trollakull: Hela läsåret 2022/2023
Trätofflan: Förskolan kommer att föra diskussion med vårdnadshavare om vikten för barn att vila och få sova ut efter föreläsningarna från Helena Lindfors. Med de äldre barnen ska vi vara tydliga med att sätta ramar för vilan och strukturera upp verksamheten på eftermiddagarna.	Trätofflan: All personal	Trätofflan: Hela läsåret 2022/2023

Utvärdering: Vad/Hur	Styrkor/ utvecklingsområde	Effekter (utifrån långsiktigt mål)
<p>Förskolan ska erbjuda en god omsorg med balans mellan aktivitet och vila</p> <p>Bjärsjölagård: Vi har en lugn samling innan maten där vi sjunger lugna sånger för att komma ner i varv. Alla barn vilar efter maten, några sover och några lyssnar på saga.</p> <p>Trollakull: När vi planerar vår verksamhet är vi medvetna om att vi ska varva aktivitet och vila. Varje dag ska vi ha pulshöjande aktivitet och planerad avslappning.</p> <p>Trätöflan: Varje dag erbjuds barnen en stund med utelek vilket ger större utrymme för rörelse. För att skapa lugn och ro delas de äldre barnen alltid in i mindre grupper efter maten. Då har de en lugn aktivitet, såsom avslappning eller lyssna till en saga. De yngre barnen sover alltid efter maten.</p>	<p>Bjärsjölagård: Vi har pratat med barnen om att man behöver vara aktiv men att man också behöver vila utan att sova.</p> <p>Trollakull: Vi medvetandegör barnen kring vad som är bra för deras välmående och för att orka vara delaktig i verksamheten.</p> <p>Trätöflan: Vår styrka är att vi delar in barnen i mindre grupper, vilket skapar förutsättningar för att skapa ett lugnt klimat i barngruppen.</p>	<p>Bjärsjölagård: Det har blivit lugnare i barngruppen när barnen har vilat efter maten. Har lugn musik. Det blir färre konflikter.</p> <p>Trollakull: Pigga, glada, vetgiriga barn som är nyfikna och vill och orkar ta del av vår undervisning.</p> <p>Trätöflan: Vi upplever att de mindre grupperna skapar ett lugn och att det även möjliggör för att ge alla barn större utrymme för kommunikation.</p>
<p>Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra.</p> <p>Bjärsjölagård: Vi pratar om trivselreglerna och pratat mycket om känslor. Vi pratar om händelser när konflikter uppstår. Jobbar med att säga STOPP.</p>	<p>Bjärsjölagård: Vi jobbar aktivt med värdegrundsfrågor och diskuterar mycket i personalgruppen.</p>	<p>Bjärsjölagård: Barnen blir medvetna om hur man ska vara mot varandra och att man kan säga STOPP när man tycker att någon kommer för nära.</p>

<p>Trollakull: Vi spelar rollspel som vi sedan diskuterar. Vi läser Kompis-böckerna och tittar på program från UR som vi reflekterar kring.</p>	<p>Trollakull: Att värdegrundsfrågor är viktiga i vårt arbetslag samt att vi alla arbetar utifrån allas lika värde.</p>	<p>Trollakull: Trygga barn som visar respekt för varandra.</p>
<p>Trätofflan: Vi samtalar med barnen om de gemensamma trivselreglerna samt arbetar aktivt med konfliktlösning. De yngre barnen arbetar mycket med känslor (framförallt glad, arg, ledsen och rädd). Hur ser man ut om man är arg eller vad gör dig ledsen är exempel frågor som diskuteras.</p>	<p>Trätofflan: Ett aktivt arbete med barnens känslopråk skapar förutsättningar för barnen att kunna kommunicera om sina känslor.</p>	<p>Trätofflan: Det blir färre konflikter och barnens förmåga att känna empati för varandra blir större.</p>

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Uppföljning av arbetet sker löpande under året. I huvudsak genom att vi varje månad tar ut rapport ur DF respons för att synliggöra förekomst av kränkande behandling och diskriminering.

Utvärdering av arbetet som helhet avseende både främjande och förebyggande åtgärder görs i slutet av vårterminen.

Underlag för utvärdering som alla förskolor och skolor i Sjöbo kommun ska använda

Brukarenkät	Enkäten besvaras årligen, i mars-april, av vårdnadshavare till barn som går i förskolan, förskoleklass, grundskola och grundsärskola.
Skolenkäten (endast skola)	Vartannat år, på våren, besvarar elever i årskurs 5 och 9 samt personal och vårdnadshavare på Skolinspektionens nationella enkät, Skolenkäten. De år den genomförs bildar även den underlag för utvärdering.
Rapport ur DF respons	I DF respons dokumenteras anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning gällande kränkande behandling och diskriminering. Enheten tar ut rapport för läsårets samtliga inrapporterade ärende och rapport för läsårets ärende där det är bedömt som kränkande behandling.

Ytterligare underlag för utvärdering som vi på vår enhet använder

	Se utvärdering som är löpande under långsiktiga mål, aktiva åtgärder och konkreta mål.

Utvärdering av plan

Se utvärdering som är löpande under långsiktiga mål, aktiva åtgärder och konkreta mål.

Bjärsjölagård, Trollakull och Trätöfflan:

Då Piratenområdets förskolor hade låg svarsfrekvens kom ett sammanfattat resultat från vårens brukarenkät.

Resultatet visar att de som svarat har barn som trivs i förskolan och barnen känner sig trygga. Vårdnadshavare upplever att verksamheten på förskolan väcker barnens nyfikenhet. Några vårdnadshavare upplever inte att förskolan har en stimulerande lärmiljö. Förskolorna upplevs ha en god balans mellan aktivitet och vila. Det finns vårdnadshavare som upplever att deras barn inte får sitt känslomässiga behov tillgodosett. Vårdnadshavare upplever att de får information samt tydlig information om barnets utveckling under utvecklingssamtalet. Sammanfattningsvis visar resultatet att majoriteten av de vårdnadshavare som har svarat är nöjda med barnets förskola.

KLAGOMÅL

Har du en synpunkt eller ett klagomål på något i förskolan, fritidshemmet eller skolan bör du i första hand vända dig till personalen där. Kontakta exempelvis ansvarig förskollärare eller lärare. Tycker du inte att du får rätt hjälp eller gehör från personalen bör du istället vända dig till rektorn. Du bör också vända dig direkt till rektorn om du anser att problemet är allvarligt. Om du efter samtalet fortfarande är missnöjd kan du ta kontakt med familjeförvaltningen.

Det finns även möjlighet att anmäla diskriminering och kränkande behandling till följande instanser:

Barn och elevombudet (BEO) Barn- och elevombudets uppgift är att ta tillvara barns och elevers rättigheter i skolan genom att se till att förskolor och skolor följer den del av skollagen som handlar om kränkande behandling.

Så här kontaktar du Barn och Elevombudet:

Telefon: 08-586 08 000 E-post: beo@skolinspektionen.se

www.skolinspektionen.se/beo

Diskrimineringsombudsmannen (DO) ser till att diskrimineringslagen följs.

Så här kontaktar du Diskrimineringsombudsmannen

Telefon: 08-120 20 700 E-post: do@do.se

<http://www.do.se/att-anmala/>

Bilaga 1

Lagstiftning om diskriminering och kränkande behandling

Alla barn och elever har rätt att känna sig trygga och respekterade för den de är, i förskolan och i skolan.

Skolors arbete mot diskriminering och kränkande behandling regleras i diskrimineringslagen (2008:567) och i 6 kap. skollagen (2010:800). Ytterligare relevant lagstiftning är skollagens olika kapitel som tar upp värdegrunden, elevhälsa, systematiskt kvalitetsarbete, inflytande, trygghet och studiero samt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling. Arbetsmiljölagen omfattar också personal och elever i skolan. Nedan följer en kort beskrivning av gällande lagstiftning för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Det är förbjudet för skolans huvudman och personalen i verksamheten att utsätta ett barn eller en elev för diskriminering eller kränkande behandling¹.

Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering i form av trakasserier eller sexuella trakasserier eller kränkande behandling, i samband med verksamheten är skyldig att anmäla alla misstänkta kränkningar till rektor som i sin tur ska anmäla vidare till skolans huvudman. Skolans huvudman är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra diskriminering eller kränkande behandling i framtiden².

Aktiva åtgärder

Både diskrimineringslagen och skollagen ställer krav på att skolans huvudman ska arbeta med aktiva åtgärder för att upptäckta risker för diskriminering, repressalier eller andra hinder för lika rättigheter och möjligheter i verksamheten.

Dokumentation

Arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering ska dokumenteras löpande. Det krävs inte längre en likabehandlingsplan mot diskriminering men dokumentationen ska ske varje år. Samtidigt så anger Skollagen att arbetet mot kränkande behandling ska dokumenteras i en årlig plan. Även aktuella riktlinjer, rutiner och åtgärder ska dokumenteras.

¹ 6 kap. 9 § skollagen och 2 kap. 5 § diskrimineringslagen.

² 6 kap. 10 § skollagen och 2 kap. 7 § diskrimineringslagen.

Sammanhållet arbete

Diskrimineringslagen och skollagen är formulerade på olika sätt. Men vårt arbete mot diskriminering och kränkande behandling vinner inte på att bedrivas åtskilt. Vi bedriver därför ett sammanhållet arbete mot alla former av kränkningar i förskolan och skolan, såväl mot diskriminering (inklusive sexuella trakasserier och trakasserier) som mot kränkande behandling.

Bilaga 2

Förklaringar till viktiga begrepp

Diskriminering

En förenklad beskrivning av diskriminering enligt diskrimineringslagen är att någon missgynnas eller kränks och att missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Diskrimineringen kan vara direkt eller indirekt diskriminering. Bristande tillgänglighet, trakasserier, sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera är andra former av diskriminering.

Sex former av diskriminering

Nedan beskrivs dels de sex formerna av diskriminering, dels exempel på sådant som kan vara diskriminering inom skolan. Om det är diskriminering eller inte beror på den enskilda situationen.

Direkt diskriminering

Direkt diskriminering är när någon behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation och det finns en koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Till exempel om en elev får sämre betyg och det har samband med hans etniska tillhörighet.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering är när det finns en regel som verkar neutral men särskilt missgynnar personer med koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Men det är inte indirekt diskriminering om syftet med regeln är berättigat och sättet som används för att uppnå syftet är lämpligt och nödvändigt. Ett exempel på indirekt diskriminering kan vara om en skola obefogat hindrar elever att vara med på gymnastiken för att de bär någon form av huvudbonad, inklusive huvudduk.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en verksamhet inte genomför skäligen åtgärder för att en person med funktionsnedsättning ska kunna ta del av verksamheten. Utgångspunkten för vad som är en skälig åtgärd är de krav på tillgänglighet som gäller enligt de lagar och regler som finns för verksamheten, till exempel skollagen. Om en åtgärd är skälig eller inte beror bland annat på om verksamheten har praktiska och ekonomiska förutsättningar för att genomföra åtgärden. Hänsyn tas också till om det handlar om en kortare kontakt eller en längre relation. Ett exempel på bristande tillgänglighet kan vara att en elev med dyslexi inte får stöd i undervisningen.

Trakasserier

Trakasserier är ett agerande som kränker någons värdighet och har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om kommentarer, gester eller utfrysning. Exempel på trakasserier kan vara en lärare som hånar en elev för att han bär kippa.

Sexuella trakasserier

Med sexuella trakasserier menas ett beteende av sexuell natur som är oönskat av den som blir utsatt för det. Det kan till exempel vara att en lärare är sexuellt närgången mot en elev.

Instruktioner att diskriminera

Instruktion att diskriminera är när någon ger en order eller instruerar någon som är i beroendeställning, till exempel en anställd, att diskriminera någon annan.

Kränkande behandling

Kränkande behandling avser ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen. Det kan till exempel vara nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden eller slag och sparkar. Kränkningarna kan även bestå av utfrysning eller hot. Det kan också vara kränkande behandling om någon skickar elaka mail eller kommentarer på internet eller via sms.

Mobbning

Mobbning handlar om kränkningar som upprepas. I skolans styrdokument används inte längre begreppet mobbning. Där används istället diskriminering och kränkande behandling. Ett skäl till att begreppet mobbning inte längre används är att skollagen och diskrimineringslagen kräver att även enstaka kränkningar ska motverkas. Mobbning har länge definierats som kränkningar som upprepas vid flera tillfällen med ett uppsåt att göra någon illa.

Likabehandling

Med begreppet likabehandling menas att alla barn och elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon diskrimineringsgrund eller andra förhållanden som rör en elevs förutsättningar. Det innebär dock inte att alla ska behandlas lika. Exempelvis behöver en del elever extra stöd för att få lika möjligheter till lärande som andra.

Källa: Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda, Skolverket
<https://www.skolverket.se/publikationer?id=4665>

Bilaga 3

Rutin vid misstanke om kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier

Ingrip	Personal som upptäcker en misstänkt kränkning ska genast ingripa. Prata med de inblandade (tillsammans eller var för sig beroende på situationen) och eventuella vittnen.
Anmäl	Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkning, eller personal som själv upplever att en kränkning kan ha skett, är skyldig att anmäla alla misstänkta kränkningar. Varje enskild misstänkt kränkning anmäls separat.
	Anmälan görs digitalt via denna länk; https://respons.sjobo.se/Login.aspx Rektor samt huvudman får per automatik ett e-postmeddelande då en anmälan skickas in till den digitala tjänsten.
	Den som gör anmälan ansvarar också för att vårdnadshavare kontaktas skyndsamt, om det inte föreligger andra särskilda skäl. Kontakten bör ske muntligt.
Utse utredare	Rektor tar del av anmälan, kopplar till berörd elevakt samt utser utredare. Utredaren informeras genom e-post. Om ärendet gäller kränkning "personal - barn/elev" ska rektor även informera direkt till skolchef. När personal är inblandad utreder alltid rektor.
Utred	En viktig utgångspunkt i utredning av en misstänkt kränkning är upplevelsen hos den som misstänks vara utsatt.
	Utredningen behöver göras med omsorg så att den blir en stabil grund för beslut om åtgärder. Den behöver ge en allsidig belysning av situationen för de inblandade barnen/eleverna. Observera att det i en utredningssituation inte räcker med att konstatera att ord står mot ord. Förskolan/Skolan måste bilda sig en egen uppfattning om vad som hänt.
	Utredningen genomförs oftast med hjälp av samtal med syfte att kartlägga det som inträffat men det kan också vara aktuellt med observationer av vad som händer i barn- eller elevgruppen och insamling av skrivna meddelanden, publiceringar i sociala medier eller dylikt.
	Utredningens omfattning beror helt på det enskilda fallet. Det finns handlingar som visar sig vara tillfälliga och redan klarats upp. Det finns barn/elever som varit långvarigt utsatta ellet utsatta med en intensitet som göra att utredningen blir mer omfattande.

	<p>Det är bra om de som utreder en händelse samlar in följande information:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Vad har hänt? Beskriv konkreta händelser. ☐ Vem/vilka är inblandade? ☐ Hur har de inblandade agerat? ☐ Hur upplever de inblandade att representanter för skolan har agerat? ☐ Andra viktiga synpunkter?
	Dokumentera utredningen i DF respons
Vidta åtgärder	Vidta de åtgärder som krävs för att kränkningen ska upphöra och inte hända igen.
Utredning genomförd	Uppdatera status på utredningen i DF respons.
Följ upp	Följ upp ärendet till dess att kränkningen upphört.
	Dokumentera uppföljningen i DF respons.
	Uppdatera status på uppföljningen i DF respons.
Avsluta	Rektor tar del av utredning och eventuell uppföljning och avslutar ärendet.

I Skolverkets skrift "Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda", kapitel 4 kan man läsa mera.

Bilaga 4

Rutin vid misstanke om upprepad kränkande behandling

Ärende gällande upprepad kränkande behandling följs på individnivå av förvaltningen.

1. Uppmärksamma	Personal som får misstanke om att ett barn eller en elev är utsatt för upprepad kränkande behandling tar skyndsamt kontakt med barn/elevhälsan.
	Barnhälsan/ Elevhälsoteamet (EHT) ska månadsvis ta ut rapport ur DF respons (9-12 mån tillbaka i tiden). Barn/Elever som har varit utsatta för fler än två kränkningar under en 12-månadersperiod ska uppmärksammas.
2. Starta utredning	Barnhälsan/ EHT startar utredning om misstänkt upprepad kränkande behandling i DF respons och kopplar tidigare kränkningsärende till ärendet.
	Utredare utses.
	Informera arbetslaget
	Dokumentera löpande i DF-respons
3. Utred	Skapa en bild av ärendet genom att samla befintlig dokumentation, från kollegor, enskilda barn/ elevsamtal, vårdnadshavare och gör observationer.
	Samtal med den utsatte. Några råd till den som leder samtalet; ☐ Var tydlig med att alla former av kränkningar är oacceptabla ☐ Var beredd att avlasta det utsatta barnet/eleven eventuell skuld och skam ☐ Led samtalet så att beskrivningar av händelser blir konkreta ☐ Visa att förskolan/skolan tar ansvaret för att åtgärda situationen Informera om hur arbetet går vidare och vilket stöd som barnet/eleven utifrån dess önskan/behov får.
4. Åtgärda och stoppa	Samtal med den som utsätter samt dess vårdnadshavare (helst samtidigt). Om det är flera utsättare ska samtalen ske individuellt. Några råd till den som leder samtalet; ☐ Var gärna två personal vid mötet (en kan leda samtalet, en kan dokumentera) ☐ Var tydlig med att alla former av kränkningar är oacceptabla och visa att förskolan/skolan tar allvarligt på det som framkommit ☐ Presentera på ett sakligt sätt det som har hänt ☐ För samtalet utifrån frågan <i>-Hur kan vi hjälpa dig att ändra detta beteende? Det måste upphöra!</i> ☐ Ha en tydlig strategi för att åtgärda situationen så att det inte händer igen Bestäm tid för uppföljningsmöte.
	Planera och genomför åtgärder för att stoppa kränkningar.

	Informera arbetslaget och Barnhälsan/EHT
Steg 1-4 ska ske skyndsamt	
5. Följ upp och utvärdera	Utöka observationerna
	Följ upp med flera uppföljningsmöten till dess att du är helt säker på att kränkningarna har upphört. Ha individuella samtal, både med den som blir utsatt och den som utsätter (samt deras vårdnadshavare). Detta kan pågå under flera månader.
	Återkoppla regelbundet till arbetslaget
6. Dokumentera	Dokumentera åtgärder Gör anteckningar i DF respons under arbetets gång. Avsluta ärendet i DF-respons när kränkningarna upphört.

För att varaktigt komma till rätta med kränkningar behöver också relationer inom barn/elevgrupper, den kultur som utvecklats på en skola och de normer som formar denna kultur, granskas och utmanas.

I Skolverkets skrift "Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda", kapitel 4 kan man läsa mera om detta.